

Det må handle om hele landet

Før jul kom NOU 2020:15 – Det handler om Norge. Dette er en utredning av spesiell interesse for distriktskommuner som Sortland. I utredningen analyseres demografiutviklingen i Norge utenfor de store byene. Utvalget har tatt for seg gjeldende trender og strukturer, og sett på hva slags politikk som bidrar til å styrke eller svekke distriktenes evne til å holde på, og tiltrekke seg innbyggere. Konklusjonene er både interessante og skremmende.

Utvalget har identifisert tre hovedutfordringer i befolkningsutviklingen: Befolkningsnedgang, aldring, og spredt bosetting. Alle disse utviklingstrekkene peker i retning av en stadig mindre og eldre befolkning i distriktene, hvis ikke radikale grep tas. Det som driver denne utviklingen er sentralisering av kompetanse og tjenesteytende virksomhet, at stadig færre i sentrale strøk har tilknytning til distriktene, at god tilgang på arbeid i distriktene ikke er nok til å hindre folk i å bosette seg i byene, samt at innvandrere ser ut til å velge å bosette seg i byene.

Konkret peker utvalget også på en lang rekke ting som må endres, hvis man virkelig ønsker å snu utviklingen: Virkemiddelutformingen må endres, fordi den per i dag favoriserer de sentrale områdene i landet, og gir svært forskjellige muligheter til å bygge opp regionale forskningsmiljø. Kommuner og fylkeskommuner må også få økt mulighet til å differensiere politikken, og økonomien til disse må styrkes. I likhet med NOU 2020:12, peker også Demografiutredningen på at de statlige etatene virker sterkt sentraliserende gjennom bl.a. sin rasjonalisering, og sitt manglende fokus på å opprettholde kompetansemiljøer i distriktene. Også regionreformen har sentralisert offentlige tjenester, og dermed også svekket de lokale arbeidsmarkedene ved at kompetansetunge tjenester er sentralisert og flyttet til byene. Til slutt er det også sann at innretningen og sentraliseringen av høyere utdanning har rammet distriktene hardt.

Sortland kommunestyre mener at de sentraliserende kreftene i økonomien og politikken er sterke. Det har over langt tid vært en sentralisering i staten, uten at det er tatt hensyn til helheten og konsekvensene for lokalsamfunn og regioner. Som en følge av det har statlige arbeidsplasser blitt flyttet inn til de store byene, og viktig kompetanse har blitt fjernet fra distriktene. Sortland kommunestyre mener den trenden må snus. Det må arbeides for en helhetlig strategi for statlig nærvær i regionene der statlig tilstedeværelse sikrer velferdstjenester nær befolkningen, og der offentlige etater og institusjoner bidrar til lokale arbeidsplasser og kompetansemiljøer.

For å sikre innovasjon og et bedre tjenestetilbud er det viktig med virkemidler som tar hensyn til ulike regionale utfordringer og behov, og samtidig legge til rette for at alle regioner får reell mulighet til å benytte seg av nasjonale ordninger.

Sortland kommunestyre stiller seg bak de konklusjoner utvalget har kommet fram til, og ber om at demografiutfordringen i distriktene tas på alvor. Det må kraftige endringer og omprioriteringer til for å hindre bygdedød og forgubbing i distriktene, og det er sentrale myndigheters ansvar å sørge for at så skjer. Norge er ikke Norge uten distriktene, og distriktene er avhengig av folk.

Sortland Senterparti

Sortland Arbeiderparti

Sortland Sosialistisk Venstreparti

Karl-Erling Nordlund

Tove Mette Bjørkmo

Christian Torset